

Symptom

En väsentlig skillnad mellan en vanlig mag-tarminfektion och IBD är tidsfaktorn. Vid infektioner försvinner symptomen nästan alltid inom en, eller högst två veckor. Vid IBD tar det oftast längre tid, och man drabbas av återkommande sjukdomsperioder.

Ulcerös kolit

Huvudsymptomet är blod i avföringen.

Avföringens karaktär i övrigt beror på hur långt upp i tarmen som inflammationen sträcker sig.

När sjukdomen bara drabbar ändtarmen har man som regel fortfarande en formad avföring, ofta med blod och slem, en eller några få gånger om dagen. Därutöver kan det ibland komma avföringar som endast består av blod och slem. Man kan också få smärtsamma avföringsträngningar utan att det kommer någon avföring (så kallade tenesmer).

När större delen av tjocktarmen angrips får man tunna, ofta blodiga avföringar, flera gånger om dygnet. Det kan fortfarande förekomma tenesmer, men dessutom ofta även magont.

Ett problem som kan uppträda såväl hos patienter med inflammation i hela tjocktarmen som hos dem, där bara ändtarmen är drabbad, kan vara en bristande förmåga att krysta ut avföringen när trängningarna sätter in.

LINDRIG SJUKDOM

Synliga men små mängder blod på, eller blandat med, avföringen. Tarmtömning några få gånger om dagen med formad eller grötliknande avföring.

MÅTTLIG SJUKDOM

Tätare tarmtömningar upp till 5-6 ggr dagligen med blod och slem. Eventuellt tenesmer. Trötthet kan förekomma men ingen feber.

SVÅR SJUKDOM

Börjar ofta gradvis under några dagar till veckor, men kan plötsligt förvärras. Täta, närmast vattentunna avföringar, ofta med mycket var och blod.

Ihållande magont som förvärras i perioder. Smärtsamma trängningar och nästan oavbruten avföringsträngning. Utspänd buk med luft i tarmarna. Feber och allmän sjukdomskänsla.

NÄR SJUKDOMEN GÅR IN I EN LUGN FAS

Symptomen avtar successivt vid behandling under loppet av några veckor till månader. Ibland kan en period med **tendens till förstoppning**, med magont och uppspändhet uppstå när sjukdomen är i en lugn fas.

Crohns sjukdom

Karaktären hos symptomen varierar beroende på om sjukdomen sitter i tunntarmen eller tjocktarmen. Det går ofta längre tid från de första symptomen till dess diagnosen ställs än vid ulcerös kolit. Det beror på att symptomen kan vara okarakteristiska i början. Det finns en större benägenhet till magont och lite mindre till blod i avföringen. Sjukdomen kännetecknas först och främst av: Diarré med täta, tunna avföringar, med eller utan blod. Magont, ofta i nedre delen av buken, eventuellt som värk i underlivet.

Trötthet.

Sår, bölder eller fistlar vid ändtarmsöppningen, eventuellt med varbildning. (Förändringarna vid ändtarmen kan under någon tid vara sjukdomens första och enda symptom).

Viktnedgång. Hos barn försenad tillväxt.

Sår i munnen (aftösa sår) kan förekomma som ett led i sjukdomen.

SYMPTOM UTANFÖR TARMSYSTEMET (EXTRAIESTINALA SYMPTOM)

Jmf. kap 1.2 sid. 2 och 1.3 sid. 2.

Symptom som särskilt uppträder när tarmsjukdomen är aktiv (förekommer relativt sällan):

- Ledförändringar med svullna, ömmande, värkande leder.
- Hudsymptom (sällsynta). Ömma, centimeterstora, mörkröda, fasta svullnader i huden (knölros) eller djupa, skarpt avgränsade sår i huden (pyoderma gangraenosum).
- Ögonsymptom. Värkande, ljusöverkänsliga ögon (inflammation i regnbågshinnan).

Symptom som uppträder oberoende av tarmaktiviteten:

- Lindriga eller måttligt svåra ledsmärtor utan synliga ledförändringar (artralgier).
- Gulsot (mycket sällan). Orsakas av en förträngning i gallvägarna, som utvecklas under flera år och påverkar leverblodproverna.